

Gazeta Olsztyńska.

GAZETA OLSZTYŃSKA

z dodatkami »Gość Niedzielny« i »Gospodarz«
wychodzi trzy razy tygodniowo i to: na wtorek,
czwartek i sobotę. — Kosztuje kwartalnie w drukarni
80 fen., na pocztach 1 markę, z odnośnieniem do
domu przez listowego 1 markę i 24 fen.

Ojców mowy, ojców wiary
Brońmy zgodnie: młody, stary.

Telefon nr. 341.

OGŁOSZENIA:

przyjmują się po 15 fen., reklamy po 30 fen. od
wiersza korpusowego. Przy konkursach i wyskarzeniach
należytości wszelkie rabaty upadają. Listy adresować:
»Gazeta Olsztyńska« Allenstein Ostpr., ulica Dolnej
Kościelna (Unterkirchenstrasse) 12.

Dziś: Marcyany.
Jutro: Małgorzaty.
Pojutrze: Bonawentury.

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

Dziś: wsch. sło. 3 53 zach. 8 17
Jutro: » » 3 54 » 8 16
Pojutrze: » 3 55 » 8 15

Na przywitanie
Najprzew. Księdza Biskupa-
sufragana
przybywającego do Gietrzwałdu dnia
14 lipca 1913 r.

Oto Kapłan wielki, Boży,
W Apostolskiej swej podróży
Do Gietrzwałdu dziś przybywa,
To chwila dla nas szczęśliwa!

Witaj Najprzewielebniejszy,
Witaj nam Na dostojny ejszy
Nasz Biskupie sufraganie, —
Witaj nasz Arcykapłanie!

Witamy Cię z uprzejmością
Nasz przeznacny wielki Gościu!
I dla Ciebie nasze bramy,
Również serca otwieramy.

Tyś od Boga nam przysłany,
Od młodości jest nam znany;
Do Twej Biskupiej godności
Mamy tem więcej ufności.

Twe wizyty Apostolskie
W nasze okolice polskie
Podjęte, choć nie bez trudu —
Wzbudzają pobożność ludu.

Lud nasz niesłusznie wzgardzony,
W swych prawach upośledzony,
W ciągłej żyjąc poniewierce —
Przed Tobą otwiera serce.

Więc Ci wyznajemy szczerze:
Chcemy w katolickiej wierze
Żyć, — po polsku Boga chwalić,
A Ty racz nas w tem ustalić.

Przykazań Bożych, księcielnych,
Świąt Pańskich i dni niedzielnych,
Czcisz Kapłanów i Ołtarze
Chcemy strzedz, jak wiara każe.

Chcemy być, czem nas Bóg stworzył;
I czuć, co Bóg w serca włożył.
Lecz się przeciwności mnożą,
Bo się inni na nas srożą.

Mamy przecież w tem dowody,
Iż Pan za wszystkie narody
— Nas Polaków nie wyłączył —
Na krzyżu swą krew wysaczył.

A Duch święty — bez krytyki —
Wszelkich pokoleń języki
Uświęcił — bez różnej miary —
Dla nauki jednej wiary.

Dziatwa nasza wyrodnije...
Świętość wiary w niej nie grzeje;
Mało ma bojaźni Bożej;
Coraz gorzej, coraz gorzej!...

Użyj, prosim, swej powagi:
Usuń możność groźnej plagi...
Uzbrój nas w stałość i męstwo...
— I daj nam błogosławieństwo!

Zes jest filarem Kościoła —
Lud nasz w uniesieniu woła:
Nasz Ksiądz Biskup niech nam żyje,
Chwaląc Boga, cześć Maryję!

Andrzej Samulowski.

Zapomogi dla weteranów

powiększone od 1 października r. b. do 150
m. rocznie. W ten sposób chociaż w czę-
ści nastąpi złagodzenie ciężkiej doli ubo-
gich weteranów. A dola to nieraz rzeczy-
wiście pożałowania godna. Wszak już kilka-
krotnie w ostatnich czasach zdarzało się,
jak pisały gazety, że weterani na ulicach
Berlina, a więc pod okiem rządu, w mie-
ście pełnem przepychu i zbytku — umie-
rali z głodu. Umierali z głodu — z meda-
lami wojennymi na piersiach! Czyż to nie
wypadki, krzyczące do nieba?

Dotychczas płacno zapomogi weteran-
skiej 10 mk. miesięcznie, teraz będą płacili
12.50 mk. miesięcznie. Niewiele i to, ale
zawsze lepsze, niż nic. Postawie nasi do-
pominali się nieraz zapomogi takiej, aby za-
nią wyżyć można, lecz rząd o tem słuchać
nie chce. Uzyskano tymczasem przynaj-
mniej jakie podwyższenie.

Kto już zapomogę weterańską otrzymu-
je, temu od dnia 1go października podwyż-
szą ją bez osobnego wniosku. Gdyby urzę-
dy uczynić to zapomnieli, należy im o tem
w swoim czasie przypomnieć.

Kto jeszcze zapomogi weterańskiej nie
otrzymuje, a ma do niej prawo, powinien
stawić niezwłocznie wniosek do landrata (w
większych miastach do prezesa policji) z
prośbą o przyznanie zapomogi. Gdyby land-
rat (lub prezes policji) wnioskowi odmówił
pozostaje tylko jeszcze droga zażalenia do
prezesa regencyi. Gdyby i ten odmówił, nie
już uczynić nie można, on jest bowiem o-
statnią instancją w tych sprawach. Nie mo-
żna więc pisać ani do ministra ani do ce-
sarza, ponieważ oni tu nic pomódz nie mo-
gą, nie mogą zmienić prawa.

Prawo do zapomogi weterańskiej ma
każdy weteran, który cierpi niedostatek, tj.
taki, który nie zarobi tyle, aby mógł się u-
trzymać.

Nowe prawo o podwyższeniu renty
przynosi także korzyść dla wdów po wete-
ranach, której nie było. Mianowicie otrzy-
mać one mają po śmierci weterana jednor-
azowe wsparcie we wysokości trzymiesię-
cznej zapomogi weterana, to znaczy 3 razy
12.50 czyli 37.50 m. O tem pamiętać powin-
ny wdowy po weteranach i po śmierci męża
stawić wniosek o wsparcie prawem prze-
pisane.

Z wojny serbsko-bułgarskiej.

Potwierdza się wiadomość nadeszła z
Białogrodu, iż Serbowie zdobyli Koczane.
Walka ta o Koczane była bardzo krwawą.
Obydwie strony poniosły olbrzymie straty.
Serbowie przyznają, że stracili w tej bitwie
15 tys. w zabitych i rannych. Straty Buł-
garów mają wynosić 20,000 w zabitych i
rannych. W walce z Bułgarami wspierało
Serbów wojsko czarnogórskie.

Pod Koczana wciąż jeszcze toczą się
walki. Pod Zajcar usiłowało kilka pułków
bułgarskich przekroczyć granicę serbską,
zostały jednak odparte.

Po trzech dniach trwającej namiętej

bitwie pod Kriwołacz zostali Bułgarzy po-
bici na głowę i rozproszeni.

Na północny wschód od Kilkisz zdo-
byli Grecy wrzgorza Jani i zmusili do u-
cieczki oddział Bułgarów w sile 15,000 lu-
dzi. Dalej zajęto Lahana i 1200 Bułgarów
wzięto do niewoli.

Rząd grecki ogłosił stan wojenny.
Wojska greckie zajęły Dolran. 150 żołnierzy
zamknięto w klasztorze Zographos na
górze Athos.

Według tutejszych doniesień toczyła
się o zdobycie Doiranu nader krwawa wal-
ka. Walczono o każdą piędź ziemi, aż w
końcu jednak Bułgarów ze stanowiska wy-
parto odbierając im 12 armat.

Ze Sofii telegrafują: Armia bułgarska,
będąca pod komendą zwycięzcy z pod A-
drianopola rozbiła na linii Nigritza 80 tysię-
czną armię grecką. Straty greckie w rann-
ych i zabitych wynoszą 10 tys. żołnierzy.

Rząd turecki postanowił wysłać Bułga-
ry ultimatum z zawezwaniem, aby wojska
bułgarskie w ciągu jednego dnia opuściły
wybrzeże nad Morzem Marmara. Odbyła
się ważna narada ministrów tureckich. Po
naradzie minister wojny odjechał do armii
pod Czatalca. Pomiedzy Turcyą a Rumu-
nią przyszło do porzucenia w sprawie
działalności wspólnej przeciw Bułgarii.

Zdaje się, że Turcyja, korzystając z o-
becnego położenia Bułgarii, naprawdę za-
groziła jej wojną na wypadek, gdyby nie
zrzekła się prowincji tureckiej nad wybrze-
żem Morza Marmara aż do Rodosto. Pół-
urzędowy turecki »Tanin« twierdzi nawet,
iż rząd turecki wyznaczył już Bułgarii ter-
min 24 godzin do spełnienia tego żądania.
Londyńska »Daily Mail« zaś donosi, że po-
między Turcyą a Serbią i Grecyą toczą się
rokowania w sprawie wspólnej działalności
wojennej przeciw Bułgarii.

Co tam słyhać w świecie?

— Nar dy w niemieckim ministerst-
wie. W niemieckim ministerstwie spraw
zagranicznych pojawili się dzisiaj ambasa-
dorowie austriacki, francuski, rosyjski i
turecki i odbyli długą konferencję z von Ja-
gowem i Bethmanem Hollwegiem.

— »Uprzejmość« dla wywłaszczonych.
Obywatele dotknięci wywłaszczeniem mieli
— jak wiadomo — według ustawy prawo
do mieszkania we dworze wywłaszczonego
majątku przez przeciąg trzech miesięcy od
ostatecznego terminu wywłaszczenia. Okres
ten minął. Komisya kolonizacyjna nie zażę-
dała od interesowaych obywateli wycofania
się ze dworu, lecz przeciwnie, z własnej
inicjatywy przedłużyła im prawo przebywa-
nia we dworze. Cel tej niezwykłej, jak na
Prusaków, uprzejmości jest bardzo zrozum-
niały.

— Wywłaszczyć! Gazety niemieckie w
Bydgoszczy — także czytawana przez Po-
laków »Ost. Prssec« — zalecają ministrowi,
aby nabyte przez Polaka Kussowo wywłasz-
czył!

— Przeciw hakatyzmowi. W książce
niedawno zmarłego profesora Karola Krum-
bachera p. t. »Populaere Aufsätze« mieści

się na stopnie. 357 następuje zdanie które ze względu na znaczenie tego świetnego pisarza i uczonego dosłownie przytoczyć warto: »Niezlomnym mem przekonaniem jest, że obecna pruska antypolska polityka, która dotyka także żywotnych interesów całych Niemiec, nie tylko sprzeciwia się piśnianym i niepiśnianym prawom sprawiedliwości, zasadom chrześcijaństwa, porządku społecznego — o takie »bagatele« dzisiejszy maż stanu się nie troszczy — ale okazała się także nieodpowiadająca swemu celowi i w następstwach wprost fatalną.«

Prawie już wszyscy ministrowie pruscy, będący równocześnie sekretarzami stanu rzeszy niemieckiej, rozjechali się na urlop. W Berlinie pozostali jedynie kanclerz Bethmann-Hollweg i minister spraw zagranicznych Jagow ze względu na poważne położenie zagraniczne.

W Fryburgu badenkim skradziono części nowych armat, stanowiące tajemnicę państwa. Jacyś przebrani mężczyźni zajęli samochodem przed koszary, do których udało się im wtargnąć celem popełnienia kradzieży. Przypuszczają ogólnie, iż to jest dziełem szpiegów na korzyść Francji. Jednego ze szpiegów władze aresztowały.

— **Z Rosji.** Mobilizacja próbna? Dzienniki Petersburskie donoszą, że na 15 lipca zamierzona jest nowa mobilizacja próbna armii rosyjskiej. Ostatnia mobilizacja »próbna« armii rosyjskiej, jak wiadomo rozpoczęła się z końcem października roku 1912 i trwała aż do połowy stycznia roku 1913. Zaprzeczano wtedy, jakoby mobilizację zarządzono w celach wojennych, w istocie zaś zwracała się przeciw Austrii. Widocznie położenie polityczne znowu poczyna się zaostrzać, jeśli Rosya ponownie chce wojska swoje postawić na stopie wojennej. Z pewnością Austriya uczyni to samo i wybuch groźnej wojny znowu zawisnie nad Europą.

— **Anglia.** W kopalniach południowo-afrykańskich powstał olbrzymi strejk. 40 kopalni zawiesiło pracę. Do 4 bm. w Johannesburgu w Afryce południowej, należącej do Anglii, przyszło do krwawych walk pomiędzy strejkującymi robotnikami, a wojskiem. Trum podpalił gmach towarzystwa kolejowych. Policja i wojsko strzelały do tłumu. Strejk się niebawem zakończył, ponieważ pracodawcy uwzględniili żądania robotników w kopalniach.

— **Francya.** Ustawa o 3 letniej służbie wojskowej we Francji uchwalona. Wczoraj uchwalila izba poselska 339 głosami przeciwko 223 głosom paragraf artykułu 18, według którego każdy Francuz, uznany za zdolnego do noszenia broni, odslugiwać będzie służbę wojskową przez 3 lata. Pozostałe paragrafy uchwalone zostały przez podniesienie ręki. Ustawa o zaprowadzeniu 3-letniej służby wojskowej, przyjęta znaczną większością głosów, oznacza klęskę socjalistów, którzy zapowiedzieli, że przemawiać będą przeciwko tej ustawie. Mimo oświadczenia socjaliści głosowali za małą poprawką do tej ustawy, żądającej równego prawa dla wszystkich poborowych. Przeciwno poprawce tej głosowało tylko dwóch posłów.

Wiadomości kościelne.

Warmińska dyocesa. Z nowowyświęconych księży ustanowieni zostali kapelanami: Ks. Ba-czewskiego w St. Szymbarku, ks. Kehrbau w Neukirch Höhe (?) ks. Magas w Brunswaldzie.

Poznań. W ostatnim tygodniu miesiąca czerwca odbywała się w Kostrzynie misya. Na zakończenie dnia 30 czerwca jechał biskup sufragan Likowski i bierzmo-wal.

Rzym. Posel pruski wręczył Ojcu św. list cesarza niemieckiego z podziękowaniem za życzenia z powodu 25 rocznicy rządów.

Składajmy oszczędności w Banku Ludowym w Olsztynie.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci Wasze mówić, czyta i pisać po polsku! — Pamiętajcie też o pieśni polskiej! — Nie jest Polakiem, kto siępotomstwu swemu zniemczyć pozwoli!

Z blizka i z daleka.

Olsztyn, 11 go lipca 1913.

— 25 letni jubileusz swego istnienia obchodził tu w ubiegłą niedzielę uroczyste cech malarski.

— Z powiatu. Posiedziciel Paweł Bier-natowski w Ługwaldzie obrony i potwierdzony na soltysa tamże. — Ks. proboszcz Kabat w Nowym Kokendorfie mianowany lokalnym inspektorem nad szkołami swej parafii. — Wójt i leśniczy p. Mogk w Kudypach objął znowu urząd.

— Landrat przypomina w ostatnim o-rzędniku powiatowym obowiązek dono-szenia o wszelkich wypadkach zaraźliwych chorób, w przeciągu 24 godzin. Zaniedbujących ten przepis czeka dotkliwa kara.

— Utopił się w Łynie we wtorek nad wieczorem uczeń siodlarski Paweł Wieczorek, pochodzący z Jondorfa. Kapał on się będąc spocony i dostał paraliżu. Gdy go z wody wydobyto był już bez duszy.

— Sarrasaniego widowisko »Wild West« należy bezwątpiowie do jednych z dużych niespodzianek jakie podczas występów gościnnych w Olsztynie się ukazały. Występuje trupa składająca się z 80 prawdziwych Indian i cowbojów ze szczepu Sioux. Po długich staraniach i trudnościach udało się dyrektorowi Sarrasaniemu tych prawdziwych Indian będących na wymarcu, a pielęgniowanych przez rząd dotąd sprowadzić, musiał jednak mimo poparcia wpływowego swego kolegi Zak Milera w Ameryce po załatwieniu formalności rządowi amerykańskiemu za każdego Indiany 10.000 m. kauczy zastawić. W widowisku »Wild West« występuje 80 Indian i cowbojów oraz 100 koni. Zresztą daje widowisko Sarrasaniego wy-lącznie takie rzeczy jakich w Olsztynie jeszcze nigdy nie widziano. Liczny zastęp doborowych koni, lwów, tygrysów, stoni i wiele innych zwierząt najlepiej tresowanych umożliwia pokazywanie niezwykłego i coraz nowego programu. Premiera (pierwsze przedstawienie) odbędzie się we wtorek, 15 lipca. Poprzednia sprzedaż biletów rozpoczęła się już w czwartek w składzie cygar p. Turowskiego. W Królewcu i Tyłży był cyrk codziennie przepelniony. Obecnie daje Sarrasani z wielkim powodzeniem przedstawienia w Wystruciu. — W środę, sobotę i niedzielę odbędą się też przedstawienia po południowe, nieskrócone, mianowicie dla publiki z bliższej i dalszej okolicy, na które dzieci niżej 14 lat płać pól ceny. Sarrasani przybędzie już w poniedziałek poiągami, rozpocznie zaraz transport zwierząt, budowę namiotów itp, tak że we wtorek o wpół do 8mej punktualnie rozpocznie przedstawienie.

— Krótszy dzień Minęły już najdłuższe dni w roku trwające 16 godzin i 29 minut, a w najbliższych już dniach nastąpi skrócenie o 20 minut. Następny szybkiem tempem dzień staje się coraz krótszy, tak że różnica ogólna w lipcu wynosić będzie 1 godzinę i 5 minut, w ciągu sierpnia godzinę i 45 minut itd. 25 grudnia przypada najkrótszy dzień, trwający u nas tylko 8 godzin i minut.

— Nie jeść żadnych niedojrzałych owoców! To powinno być zasadą główną dla wszystkich. Wszystkie bowiem niedojrzałe owoce zawierają w sobie takie składniki trujące, które wywołać mogą łatwo ciężkie zaburzenia i choroby w człowieku, a często nawet śmierć. Nawet szkodliwsze owoce, gdy nie są we właściwym dojrzałym stanie, nader łatwo mogą się stać szkodliwe. Naprzykład: ziemniaki młode, spożyte we wielkiej obfitości, mogą spowodować zatrucie; mleko świeże jest bardzo zdrowe, lecz gdy zaczyna kisnąć, staje się niezdrowym, po dobrem ukiśnięciu staje się znowu bardzo zdrowe, ziarnka zboża (żyta, psze-

nicy itp.) gdy są dojrzałe zupełnie, nie przedstawiają żadnej szkodliwości dla zdrowia, ale w chwili, gdy ziarnka te są jeszcze zielone, miękkie, niedojrzałe, mogą one spowodować ciężką chorobę i śmierć. Nowsze badania naukowe dowiodły, że spożywanie zielonych, niedojrzałych ziaren zbożowych najłatwiej spowodować może chorobę, tak zwaną »grzybkim promieniowym«, która w ciele powoduje wrzody podobne do raka; wrzody te są nieuleczalne, i jeśli ich się wawczasu nie wytnie przez operację, powodują w krótkim czasie śmierć. Dlatego ani dla skosztowania nie należy ziaren zbożowych (nie-dojrzałych) spożywać. Również bardzo są szkodliwe niedojrzałe owoce z drzew. — Słowem, należy wszystkim, co nie jest dojrzałe dostatecznie, sumiennie unikać. Dzieci należy pouczać i przestrzegać przy każdej sposobności gruntownie.

— Ważne dla pszczelarzy. Pszczelarzom zwraca się uwagę, że w tym roku pożytek dla pszczół rozpoczął się 2 tygodnie przedziej niż zwykle, skończy się zatem 2 tygodnie wcześniej. Dla zimna pszczoły są słabe i poginęły w polu, nie chcą wchodzić w pu-delka, bo ich mało. Przeto nie będzie miodu i mało rojów. W 14 dniach prawdopodobnie koniec pożytku. Nie pozostaje innej rady, jak wyębnić pokwę roju, postawić młody rój ze starym na pół lotu, tj. pół starego miejsca dostanie stary a pół młody rój, po 23 dniach stary rój kasować lub połączyć z młodym i miod zabrać. Złączenie dzieje się tak: Rój wybębniiony z miodu wysypuje się w dołek, zrobiony w ziemi i na to stawia się rój drugi z robotą i to późno wieczorem, a połączą się. Miod będzie drogi.

— Najzimniejszym od lat 60 był dzień 29 czerwca według spostrzeżeń berlińskiego »Biura meteorologicznego«. Średnia temperatura dzienna wynosiła tylko 12,3 stopnie Celsjusza. Biuro przypuszcza, że kilka dni najbliższych odzyskać się jeszcze będą powietrzem chłodnym. Za to spodziewać się można stopniowego ustania opadów.

— Przestroga dla kąpiących się. Rok rocznie ginie wskutek lekkomyślności przy kąpaniu się, jak stwierdza urzędowa statystyka, około pięć tysięcy osób. W prze-ważnych przypadkach (ciarami padają ludzie obciążeni ze sztuką pływania, gdyż pewni siebie nie zważają, czy są spoceni, zdenerwowani lub znużeni i rzucają się do wody. Następstwem podobnej lekkoci jest kurcz lub udar serca, powodujące utonięcie bez wydania jęku. Zwracamy więc w obecnej porze wszystkim uwagę na to, żeby przed kąpaniem zachowali wszelką przeczność.

Z Warmii i Prus Wschodnich.

* **Brunswald.** W niedzielę wybiierz-mował najprzew. ks. Bskup Hermann 333 młodych chrześcian z których 47 w uroczystość Piotra Pawła do pierwszej przystępowało komunii św. Jako kapelan ustanowiony tu nowo wyświęcony ksiądz Magass dawniejszy uczeń szkółki księdza B.

* **Gietrzwałd.** W ubiegłą niedzielę w uroczystość Nawiedzenia Najśw. M. Panny zra a około 8mej g dz., pocągiem nadzwyczajnym olsztyński »Arbeiter« czy jakiś inny katolicki »Veraj« przyjechał do Zems-towa (Hermsdorf) a ztąd pieszo w 675 osób z ks. Paczkowskim na czele, z wyśmienitą muzyką z 8 osób się składającą i z pobożną pieśnią przybyło we wielkiej kompanii do Gietrzwałdu. Niemiecki śpiewszedł przodem, Polacy z polskim śpiewem kroczyli w tyle. No, przeciel... — Na cmentarzu w Gietrzwałdzie ks. kapelan przybyły miał do swych »verajnistów« niemiecką przemowę, a potem zostali wprowadzeni procesjonalnie wszyscy do kościoła, gdzie się rozpoczęło nabożeństwo. Kazanie było niemieckie, jak zwykle w pierwszą niedzielę miesiąca. — Po nabożeństwie każdy spożywał swój obiad, i zakupywał różne religijne pamiątki dla domowych i dla dzieci. — Później zebrałi się pod kaplicą objawień i ztąd z muzyką i śpiewem udali się w kompanii do »błogosławionego źródła, które

Jest teraz starannie nowymi zelazami kratami otoczone i — również figura M. Boskiej ponad źródłem — świeżo pomalowana, także oba poboczne wodotryski zelaznymi, pomalowanymi kratami otoczone, a wewnątrz w ogródkach wsadzonemi krzakami jalowcu i piaskiem usłanemi ganeczkami u piększone. Od źródła wróciła kompania w owem porządku. A po niesporach grała im muzyka rażao w przyementarnej karczmie, skoczne kawalki. Czy pobożni pielgrzymi poszli w pląsy — tego niewiem, chociaż do pląsów jestem och taa. — Po wieczór trąbka zwołała wszystkich wycieczkowniców i swem porządkiem wyruszyli do kolei i do Olsztyna. — Było więc poważnie, nabożnie i wesoło! — Dodać można, iż w tej wiosnie już trzy podobne wycieczki z Olsztyna były w Gettrwaldzie, najprzód szkoła dziewczęca, potem szkoła chłopców, a obecnie katolicki »Verajna«.

* **Nibork.** Syn robotnika Jungi znalazł butelkę z jakimś płynem. Chłopak wypił zawartość i umarł, gdyż w butelce znajdowała się trucizna.

* **Jańsbork.** Zona pewnego warta postawiła na podłogę garnek z wrzącą wodą. Trzyletni syn obalił garnek i tak się poparzył, iż zapewne umrze.

* **Elk.** W południowej części tutejszego powiatu grasują wilki, które widocznie przybyły z Rosyi. Przed 3 tygodniami zabił to pod Berkami wilka, a teraz znów wałęsa się wilk, który wyrządził już niemało szkody. I tak w pewnej miejscowości udusił zrebę, w innej rozewiał psa podwórzowego to znów gdzieindziej zabrał owcę.

* **Elk.** Nauczyciel Otto Thal skazany został za sprzeniewierzenia w urzędzie na 3 miesiące więzienia. Był on rendantem kasy szkolnej, gdzie wykryto brak 1120 m. Nauczyciel apelował przeciwko wyrokowi ale bez skutku.

* **Labiewo.** Samochód pewnej królewieckiej akcyjnej fabryki maszyn wpadł do rowu szosowego i przewrócił się. Kilku siedzących w nim uczeni ślusarskich odniosło ciężką, niebezpieczną, ciężką i cięższą obrażenia.

* **Glazoty.** Przed niedawnym czasem pokąsał wściekły pies właściciela Wil-

kowskiego, stąd. W. nie zważając na to, nie udał się do lekarza, dopiero, gdy już był gwałt, pojechał do zakładu Pasteura (lecznica przeciw wściekliznie) do Berlina, lecz prawdopodobnie nie uda go się utrzymać przy życiu. Obróć tego pies ten pokąsał także bydło Wilkowskiego, z powodu czego zabić musiano 6 krów.

Z Prus Zachodnich i Pomorza

* **Toruń.** Przed sądem Rzeszy w Lipsku rozpoczął się proces o szpiegostwo, wytoczony mistrzowi szewskiemu Leśniewskiemu z Torunia. Oskarżonemu zarzuca wytoczona skarga, że jeździł do Warszawy i oddawał za pieniądze różne przedmioty wojskowe. Oskarżonego broni adwokat Dannhof z Torunia. Jako świadków wezwano 12 osób, w tem dwóch żołnierzy. Publiczność ze sali obrad wykluczono. Wyrok zapadł w sobotę. Leśniewskiego skazano na trzy lata domu karnego.

* **Gdańsk.** Przed niedawnym czasem skradziono pewnemu zegarmistrzowi dużo zegarków, łańcuszków pierścionków, łańcuszków, pierścionków itd. Teraz wysłano złodzieja, którym jest dozorca magazynu Paweł Sall. Osadzono go we więzieniu. Większą część skradzionych rzeczy mu odebrano i oddano poszkodowanemu.

Z Ks. Poznańskiego.

* **Ostrzeszów.** Wskutek zatrucia krwi zmarł kowal Szablowski z Olszowa. Utworzyła mu się na nosie krostka, którą zdrapał raz przy pracy. Do ranki powstała dostawa się brzd i zarazki i nastąpiło zatrucie krwi. Twarz tak opuchła, że oczu mu prawie widać nie było. Odwieziono nieszczęśliwego do lazaretu, ale wszelka pomoc lekarska okazała się już daremną i śmierć niebawem nastąpiła.

* **Krzyż.** Niezwykły wypadek zdarzył się kolejarzowi W. z Krzyża. Zatrudniony on był w polu i ściągnął z nóg długie buty w celu swobodniejszych ruchów. Gdy po ukończonej pracy chciał buty wciągnąć na nogi, uczuł w jednym bucie coś miękkiego. Ku wielkiemu zdziwieniu spostrzegł w bucie mysz z 5 młodem, która w tym czasie się zagnieżdżyła.

Rozmaitości.

Potwór-kobieta. Sąd przysięgłych w Chociebusu, w Niemczech, skazał po kilkudniowych rozprawach wdowę Köckeritz ra karę śmierci za zamordowanie swego kochaaka, robotnika Fröhlicha, który się u niej stołował. Rozprawy sądowe rzuciły ponure światło na stan duchowy tego potwora kobiety. Pomiedzy innymi zezwała w pierwszym protokole, że upiekła serce zamordowanego Fröhlicha i zjadła je. Na zapytanie przewodniczącego, dla czego nie zniszczyła wnętrzości, kiedy spaliła wszystkie inne części ciała, odpowiedziała, że w wnętrzościach mieści się dusza ludzka i dlatego lękała się spalić. Nadto podejrzana jest Köckeritzowa o zamordowanie swego męża i drugiego kochanka.

Sprytny kazaodzieja amerykański. Na prawdziwie amerykański pomysł wpadł kazaodzieja największego kościoła nowojorskiego, aby zwabić wiernych na kazanie podczas nieznośnego gorąca. Otóż w całym kościele kazał on porozstawiać wielkie bloki lodu a damom kazał rozdać wachlarze. Po kazaniu kinematograf przedstawił scenę z lodów polarnych. Napływ wiernych do kościoła pomyslowego kazaodziei nigdy nie był tak wielki jak w ostatnich dniach.

Przy wszelkich zakupach prasymy powoływać się na ogłoszenia w Gazecie i kupców od ogłaszania zachęcać.

Wystawa Przemysłowa w Toruniu

pod protektoratem
Związku Towarzystw Przemysłowych
odbędzie się
od 16. do 27. sierpnia r. b.
w ogrodzie i sali »Wiktorya«
użliela: M. Baralkiewicz
Toruń-Thora, Baderstr. 55

Cakowita

wyprzedaż!

Wskutek urządzenia w mych lokalach nowej restauracji obywatelskiej stawiam mój

skład towarów kolonialnych i delikatesów

w ulicy Lipsztackiej nr. 2

do wyprzedaży.

Sprzedawane będą mianowicie: **około 3000 butelek win czerwonych, węgierskich, portweinu, Samosu, rummy, koniaki araki i likiery** również **konserwy** wszelkiego gatunku oraz wszelkie **towary kolonialne** i to po cenie zakupu.

Również sprzedam moje kompletne **urządzenie składowe** i różne inne nowo utrzymane rzeczy — Zwracam uwagę na tę korzystną — a tylko krótko trwającą — okazję taniego zakupu i proszę o korzystanie z takowej.

F. Wiczorek,

ul. Lipsztacka 2.

Łóżka żelazne

Maglownice

Maszyny do wyżdżymania

Maszyny do prania

poleca

J. Mondry

Olsztyn.

Chałupę

murowaną pod dachówką i stojącą pod dachówką, do tego 2 morgi roli ogrodowej i 3 morgi roli ogrodowej dzierżawionej ma zaraz tanio na sprzedaż.

Darmochwał,
w Naterkach.

Pasterz

z szarwarkiem poszukuje miejsca o św. M. chała. Adres wskazać ekspedycyja Gazety. Na odpowiedź listowy znaczek.

2 familie robotnicze

z szarwarkami na wysokie męto i deputat przyjmie od 1go 10. 13.

T. Wojnowski.

Telefon 494.

Widowisko

Plac Moltkego.

SARRASANI'ego

w Olsztynie 15go lipca wieczorem o wpół do 8-mej

Sarrasani'ego widowisko światowe

Sarrasani jest przedsiębiorstwem wielkomięjskim. Sarrasani przewyższa dotychczas pod każdym względem przeciętne przedsiębiorstwa. Sarrasani daje wyłącznie atrakcje. Sarrasani jest nie mniej lubianym w kraju, jak i za granicą. Statystyka dowodzi że Sarrasani jest niezrównany. Władze potwierdzają wartość widowiska pod względem oświatowym, artystycznym i sportowym. Młodzież szkolna zwiędza go pod kierownictwem swych nauczycieli wszędzie.

Sarrasani'ego słonie

Największa, najlepiej tresowana grupa słoni w świecie! Olbrzymie te kolosy w cudownym przedstawieniu wzbudzają szczyt podziwu. Imponującą i silną jest nasza grupa 16 olbrzymów.

Sarrasani'ego tygrysy syberyjskie

są pierwsz. sybirakami, które nadawały się do tresury. Dotąd nikt nie odważył się na oswojenie tych bestyi. Sarrasani przywiózł pierwszy masowy transport tygrysów syberyjskich do Europy. Tygrysy te przewyższają okazowane dotąd tu w Niemczech tygrysy bengalskie o dwa do trzech razy wielkością i dzikością.

Sarrasani'ego lwy-berbery

stanowią koronę tresury dzików i przedstawiają największą trupe berberów, jaką kiedykolwiek w Europie widziano. Elegancja domtera wobec tych wściekłych dzików, nie bojących się strzałów, jest imponująca.

Sarrasani'ego wielbłądy

Całe stado perskich i afrykańskich wielbłądów pełnokrwistych wszelkiej rasy! Jedyne i pierwsze wielbłądy w świecie, tresowane w grupach na zupełnej wolności. Widowisko najwyższej egzotycznej wspaniałości. Widowisko nie do naśladowania.

Sarrasani'ego lwy morskie

Stwory te komiczne są pierwszorzędnymi cudami natury. Lwy morskie, z których Sarrasani największe posiada stado, są utalentowanymi artystami. Ambicja i sprawność tych zwierząt wzbudza salwy śmiechu.

Sarrasani'ego zwierzęta egzotyczne

stanowią nietylko podziw wzbudzające ale i pouczające widowisko całości. Najrzadsze zwierzęta występują masami na widowisku: cebry transwaljskie, konie z Nilu, kangury, tapiry, szympanzy, bawoły indyjskie, psy rasowe, małpy wszelkich ras.

Sarrasani'ego konie

Zadne przedsiębiorstwo w świecie nie posiada tak kosztownej, wspaniałej i olbrzymiej marztałarni Sarrasani'ego 200 szlachetnych koni, to rekord światowy. Tresura zwierząt tak pojedynczo jak i w grupach jest klasyczną.

Sarrasani'ego artyści

stanowią elitę najlepszych mistrzów wszystkich krajów, wszystkich narodów Europy i Ameryki Północnej. Sarrasani posiada najodważniejszych artystów na trampole, najlepszych akrobatów, najlepszych jeźdźców, komików i t. p.

Sarrasani'ego arabowie

są najsmielSZymi i najodważniejszymi skoczkami. Bez wyjątku imponujące i dumne postacie, urządzają wjazd swój w pięknych czarujących karawanach.

Sarrasani'ego japończycy

Jedyni cesarsko japońscy artyści nadworni, którzy kiedykolwiek przekroczyli Europę i którzy w całej Europie wyłącznie u Sarrasani'ego występować mogą.

Sarrasani'ego chińczycy

Zachowawcy najstarszych tajemnic czarodziejskich, europejczykom nie znanych.

Sarrasani'ego indyanie

Pierwsi prawdziwi indyanie, którzy zawitali do Niemiec! Po nieskończone trudnych układach z rządem Ameryki umożliwiono nam, zwerbowanie tych ostatnich swego szczepu, dla widowiska Sarrasani'ego.

Sarrasani'ego korpus muzyczny

składa się z grupy cowbojów, Turków, kapeli węgierskiej orkiestry dętej kapeli niemieckiej, korp. bersaglierów — iście międzynarodowa muzyka.

Sarrasani'ego przedstawienia

Każde przedstawienie widowiska Sarrasani'ego, po południowe, czy wieczorne, stanowią cały nieskrócony program, dotąd w Europie nie pokazywany. Na po południowe przedstawienia płać dzieci połowę ceny.

Sarrasani'ego ceny miejsc są, zważywszy wspan. przedstawienie bardzo niskie:

Galerya 50 fen., III. miejsce 80 fen., II. 1,30 m., I. miejsce 2 m., parkiet numerow. 3 m., krzesło w łoży 4 m., (bez podatku biletowego).

➡ Sprzedaż poprzednia u Turowskiego-Gude już rozpoczęta. ➡

Baczność!

Bardzo ulubioną najlepszą tabakę do zażywania sprzedaje teraz jeszcze po dawniejszej starej cenie.

J. Dziedzick

skład cygar i tabaki, Olsztyn, ul. Zeppelina (obok p. Schoeneberga). Filia w ulicy Lipsztackiej 50.

Sfarą oblekę

jako i gotowe spodnie własnej roboty poleca

E Zbiek, Olsztyn, ulica Lipsztacka 28.

Składajcie oszczędności w następujących spółkach związkowych:

1. Inowrocław, Bank ludowy E. G. b. b. H., Hohensalza.
2. Pakość, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pakosch.
3. Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.
4. Gniezno, Kasa Pożyczkowa w Gnieźnie, E. G. m. b. H., Gnesen.

Baczność!

z powodu budowy mojego domu ul. Jakóba 5 sprzedaje

wszelkie rolnicze

maszyny

a mianowicie na obecną porę maszyny do sieczenia zboża, grabie, drylowniki itp. które na mem podwórzu stoja aby uzyskać miejsce podczas budowy po **zniżonych cenach.**

Dogodne warunki spłaty. Przy zakupie za gotówkę udzielam **wysokiego rabatu.** Odstawiam wszystko franko do stacyi kolejowej kupującego.

F. Klodziński, Olsztyn.

Najstarszy i największy skład i handel maszyn rolniczych w miejscu, ul. Koronowa 35.

Telefon 202.

Przyjmę jeszcze kilku agentów.

Kolowce w wielkim wyborze

uznany najlepszy materiał i lekki chód po tanich cenach

Spezialrad od 48 m.

węże od 1.85 m., mantle 2 m., pumpy 95 fen., pedały 1.95 m.

Maszyny do szycia najprzedniejsze gatunki do wyszywania i stepnowania zdane od 55 m. począwszy.

Reperacje szybko i gładko.

M. Peiser, Olsztyn, ul. Prosta 6.

Poszukuje zastępców.